

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ РЕЛІГІЇ І ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ

Освітня програма 014.03 «Середня освіта (історія)»

Спеціальність 014 «Середня освіта. Історія»

Галузь знань 01 «Освіта / Педагогіка»

Затверджено на засіданні кафедри
історії України і методики викладання історії
Протокол № 12 від “29” червня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія релігії і церкви в Україні
Викладач (-і)	Єгрешій О.І.
Контактний телефон викладача	+0380677383657
Е-mail викладача	ludyna@ukr.net
Формат дисципліни	
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Раз на місяць відповідно до графіка консультацій
2. Анотація до курсу	
Курс «Історія релігії і церкви в Україні» є нормативним курсом на ОКР магістр ОП «Середня освіта історія. 014.03» і висвітлює розвиток релігійно-церковного життя на українських землях в історичній ретроспективі. Нині в умовах вагомих метаморфоз у релігійно-церковній сфері (йдеться про ймовірну заборону УПЦ МП в Україні) звернення до історичного минулого набуває особливого значення. Вартує акцентувати на витоках ПЦУ у давньоруський період; появу «московської» церкви та зміну місця перебування київських митрополитів; причини «диференціації» Київської митрополії – її розподіл на уніатську і православну частини; спробу відродження УПЦ КП наприкінці ХХ ст.; ролі греко-католицького духівництва у ХХ ст. у час митрополитування А.Шептицького; відродження православної Церкви України 2018 р. і надання їй Томосу 2019 р.	
3. Мета та цілі курсу	
Мета курсу – сформувати у студентів систему знань та професійних компетентностей у сфері історії релігії і Церкви в Україні. Основні завдання курсу: акцентувати на витоках ПЦУ у давньоруський період; визначити причину втрати Києвом осідку православних митрополитів у ранньомодерний час; з'ясувати історичні передумови та причини «диференціації» Київської митрополії, її розподіл на уніатську і православну частини; охарактеризувати обставини відродження УПЦ КП наприкінці ХХ ст.; з'ясувати місце і роль греко-католицького духівництва у ХХ ст. у час митрополитування Андрея Шептицького; висвітлити обставини відродження православної Церкви України 2018 р. і надання останній Томосу 2019 р.; окреслити характерні риси викликів перед християнством у ХХІ ст.	
4. Результати навчання (компетентності)	
Компетентності предметної спеціальності 014. 03. Середня освіта (Історія)	
ПК 2 Вміти визначати та застосовувати теоретичні поняття, положення, концепції для аналізу й пояснень історичних фактів, явищ, процесів, використовувати комплекс наукових дефініцій для вирішення науково-практичних завдань.	
ПК 3 Знати та розуміти наукові основи певної тематичної області, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та світовому контекстах.	
ПК 4 Оволодіння основними історичними концепціями, поняттями, судженнями; здатність критично оцінювати результати наукових досліджень, висувати гіпотези, вибудовувати моделі процесів і явищ української та всесвітньої історії.	

ПК 7 Прагнення до саморозвитку та самовдосконалення у науково-педагогічній діяльності, обізнаність у власних силах, здатність до рефлексії та самоаналізу.

ПК 8 Виявляти знання та розуміння наукових основ певної тематичної області, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та світовому контекстах та вміння моделювати їх у зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання

ПК 9 Здатність до соціальної комунікації; розуміння та сприйняття принципів толерантності, соціальної справедливості, доброчесності, вміння втілювати їх у власні моделі поведінки, здатність попереджувати та вирішувати конфлікти.

ПК 10 Здатність виявляти просторові рамки історико-культурних та релігієзнавчих процесів та явищ, формувати практичні навички застосування регіональних методів у викладацькій та дослідницькій роботі.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
Лекції	12	6
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18	4
самостійна робота	60	80

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язковий / вибірковий
III семестр	014.03 Середня освіта (Історія)	2 курс	Основний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання

Тема 1. Вступ до дисципліни. Раннє християнство. Суспільна актуальність дисципліни. Православна Церква України. Надання Томосу 5-6 січня 2019 р. Виклики перед християнством ХХІ ст. Потреба екскурсів в історичне минуле. Раннє християнство. Місія апостола Андрія Первозванного (міф чи реальність?). Місіонерство папи Климента I (88-97 рр.).	Лекція 2 год. Семинар 4 год.	1. Бенедикт ХУІ Бог і світ. Таїнства християнської віри. – Місіонер, 2009. – 416 с. 2. Старець Паїсій Афонський. Слова. С болю и любовью о современном человеке. – К., 2008. – 374 с. 3. Йосиф Рацінгер Цінності в часи перемін. Долання майбутніх викликів. – Львів: Місіонер, 2006. – 168 с. 4. Йосиф Рацінгер Сіль землі: Християнство й католицька Церква в ХХІ столітті. – Львів: Місіонер. 2007. – 282 с. 5. Ришка Чеслав. Фатіма: З'яви останніх часів. – Львів: Добра книжка, 2007 6. Крістоф Шенборн Мета чи випадок? Створення світу й еволюція з точки зору розсудливої віри. – Львів: Місіонер, 2008. – 140 с. 7. Полонська-Василенко Н. Історичні підвалини УАПЦ. Рим: РР. Basiliani. 1964. 124 с. 8. Преловська І. Джерела з історії Української автокефальної православної церкви 1917-1939 рр.: збереженість, класифікація, актуалізація та інформаційний потенціал. Київ, 2015. 555 с. 9. Полонська-Василенко Н. Історичні підвалини УАПЦ. Рим: РР. Basiliani. 1964. 124 с. 10. ПЦУ обіцяє	Опрацювати питання: 1. Прояви релігійного індивідуалізму. 2. Причини повільного утвердження ПЦУ в Україні 3. Чия ж Почаївська Лавра? Історична обумовленість 4. Чи є приналежності Києво-Печерська лавра? 5. ЛГБТ мислення: небезпека впровадження 6. Ювенальна юстиція: виклики та можливості 7. Явище пермісивізму. Виклики та можливості 8. Woke культура. Причина поширення; Підготовка і захист студентами есе на церковно-релігійну проблематику (вимоги до написання і пропонувані тем додаються) Література для підготовки подана в ресурсах	10%	Другий тиждень

		нацменшинам їхню мову богослужіння. Українська правда. 8 січня 2019.	(10 год).		
Тема 2. Заснування ПЦУ у 988 р. Утворення Київської митрополії Становлення християнства в українських землях Створення Київської митрополії Втрата Києвом статусу столиці митрополії. Перехід митрополитів на північ.	Лекція 2 год. Семинар, 2 год.	1. Власовський, Іван. Нарис історії Української Православної Церкви. Том 1. - С. 35-37. http://www.hram.kiev.ua/index.php?mode=books&cat=6&parent=640&id=36 2. о. Юрій Федорів. Історія Церкви в Україні. 2007 р. Свічадо. 332 с. 3. Преловська І. Джерела з історії Української автокефальної православної церкви 1917–1939 рр.: збереженість, класифікація, актуалізація та інформаційний потенціал. Київ, 2015. 555 с. 4. Полонська-Василенко Н. Історичні підвалини УАПЦ. Рим:	Опрацювати питання: Перші кроки християнства на українських землях Чи правомірно говорити про утворення ПЦУ у 988 р. Означити причини втрати Києвом статусу столиці митрополії Причини «диференційності» впровадження християнства на українських землях (місто/село). Політеїзм як явище. Підготовка і захист студентами есе на церковно-релігійну проблематику (вимоги до написання і пропонувані тем додаються)	10%	Третій тиждень

		PP. Basiliani. 1964. 124 с. 5. Тимошенко Л. Організаційна структура Київської митрополії в другій половині XVI ст.: становище та функціонування інституцій. Дрогобицький краєзнавчий збірник / Ред. кол. Л. Тимошенко (голов. ред.), Л. Винар, Л. Войтович, Г. Гмітерек та ін. — Вип. XIX-XX. — Дрогобич: Коло, 2017 6. Чос В. Г., Історія Християнства в Україні. Сміла: «Блискавиця», 2007. 101 с.			
Тема 3. Розділення Київської митрополії Брестська унія та її наслідки Руська унійна церква після собору Православна Церква після собору	Лекція 2 год., семінар 2 год.	1. Історія релігії в Україні: у 10-ти тт. / Редкол.: А. Колодний (голова) та ін. Т. 2: Українське православ'я / За ред. проф. П. Яроцького. К., 1997. 458 с. 2. Історія релігії в Україні: у 10-ти тт. / Редкол.: А. Колодний (голова) та ін. Т. 3: Православ'я в Україні. / За ред. А. Колодного, В. Климова. К., 1999. 560 с. 3. Власовський, Іван. Нарис історії Української Православної	Опрацювати питання: Флорентійська унія як історичні передумови Брестської унії Обумовити сутність конфліктів з-поміж уніатами і православними русинами після унії 1596 р. З'ясувати причини відновлення Православної Церкви у Польщі. Підготовка і захист студентами есе на церковно-релігійну проблематику (вимоги до написання і пропонувані тем додаються)	20%	Четвертий тиждень

		Церкви. Том 1. - С. 35-37. http://www.hram.kiev.ua/index.php?mode=books&cat=6&parent=640&id=36 4. о. Юрій Федорів Історія Церкви в Україні. 2007 р. Свічадо. 332 с. 5. Преловська І. Джерела з історії Української автокефальної православної церкви 1917-1939 рр.: збереженість, класифікація, актуалізація та інформаційний потенціал. Київ, 2015. 555 с. 6. Полонська-Василенко Н. Історичні підвалини УАПЦ. Рим: PP. Basiliani. 1964. 124 с.			
Тема 4. Анексія Київської митрополії Московським патріархатом 1686 р. та її наслідки Історичні передумови анексії. Початок анексії Київської митрополії Перемовини з Константинополем Собор Константинополі Наслідки анексії 1686 р. Втрата незалежності Української Церкви XVIII – XX ст.	Лекції 2 год. ; семінар 2 год.	1. Шевченко О. М. Про підпорядкування Київської митрополії Московському патріархату наприкінці XVII ст. <i>Український історичний журнал</i>. 1994. № 1 (394). Січень - лютий. С. 54–61. 2. Ченцова В. Г. Синодальное решение 1686 г. о Киевской митрополии . Древняя Русь. <i>Вопросы медиевистики</i>. 2017. № 2 (68). С. 89–110	О. Опрацювати питання: Історичні наслідки анексії Київської митрополії Обставини собору 1686 р. Надання Томосу 2018 р. – втілення історичної справедливості? Підготовка і захист студентами есе на церковно-релігійну проблематику (вимоги до написання і пропоновані тем додаються)	10%	Пятий тиждень

		3. Власовський, Іван. Нарис історії Української Православної Церкви. Том 1. - С. 35-37. http://www.hram.kiev.ua/index.php?mode=books&cat=6&parent=640&id=36 4. о. Юрій Федорів Історія Церкви в Україні. 2007 р. Свічадо. 332 с. 5. Преловська І. Джерела з історії Української автокефальної православної церкви 1917-1939 рр.: збереженість, класифікація, актуалізація та інформаційний потенціал. Київ, 2015. 555 с. 6. Полонська-Василенко Н. Історичні підвалини УАПЦ. Рим: PP. Basiliani. 1964. 124 с.			
Тема 5. Об'єднавчий собор 2018 р. Створення/Відновлення ПЦУ. Томос 2019 р. Історичні передумови відновлення ПЦУ. Спроби відродження автокефалії Української церкви у час Національно-демократичної революції 1917–1921 рр. Українська автокефальна Церква у	Лекції 2 год., Семінар 4 год.	1. Шевченко О. М. Про підпорядкування Київської митрополії Московському патріархату наприкінці XVII ст. <i>Український історичний журнал</i>. 1994. № 1 (394). Січень - лютий. С. 54–61. 2. Ченцова В. Г. Синодальное решение 1686 г. о	О. Причини зберігання «монополії» УПЦ МП у релігійно-церковному просторі незалежної України Патріарх Мстислав (Скрипник). Патріарх Володимир (Романюк), Патріарх Філарет (Денисенко). Підготовка і захист студентами есе на церковно-релігійну проблематику (вимоги до	30%	Восьмий

1920-х рр. Спроби відновлення Української автокефальної Церкви у час національної державності 1991-2018 р.		<u>Киевской</u> <u>митрополии</u> . Древняя Русь. <i>Вопросы</i> <i>медиевистики</i>. 2017. № 2 (68). С. 89-110.	написання і пропоновані тем (додаються)		
		3.Власовський, Іван. Нарис історії Української Православної Церкви. Том 1. - С. 35-37. http://www.hram.kiev.ua/index.php?mode=books&cat=6&parent=640&id=36 4. о. Юрій Федорів Історія Церкви в Україні. 2007 р. Свічадо. 332 с. 5. Преловська І. Джерела з історії Української автокефальної православної церкви 1917-1939 рр.: збереженість, класифікація, актуалізація та інформаційний потенціал. Київ, 2015. 555 с. 6.Полонська- Василенко Н. Історичні підвалини УАПЦ. Рим: PP. Basiliani. 1964. 124 с.			
Тема 6. Греко- католицьке духовенство в українському національному русі XIX–XXI ст. Церква в українському національно- культурному	Лекції 2 год., семинар 2 год.	Андрухів І. Галицька голгофа. Ліквідація УГКЦ на Станіславщині 1945– 1961 рр. – Івано- Франківськ: Нова Зоря, 1997. – 84 с. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX – XX ст. – К.	Феномен митрополита Андрея Шептицького Фактори ширення авторитету ГКЦ у XIX ст. УГКЦ в умовах ЗУНР Діяльність єпископа Григорія Хомишина		

Відродженні XIX ст.
УГКЦ в умовах
митрополитування
Андрея Шептицького.

Львівський псевдособор
1946 р. . Підпільна
УГКЦ. Відродження
УГКЦ 1989–1991 рр.

Гене́за, 2000. – 360 с.

Делятинський Р.
Історія
Станіславівської
Єпархії (1885–1900). –
Івано-Франківськ:
Нова Зоря, 2001. – 96 с.

Єгрешій О. Єпископ
Григорій Хомишин.
портрет релігійно-
церковного
громадсько-
політичного діяча. –
Івано-Франківськ:
Нова Зоря, 2006. –
168 с.

Західноукраїнська
народна республіка
1918–1923:
ілюстрована історія.
Автор ідеї та головний
редактор Микола
Кугутяк. – Львів-
Івано-Франківськ:
Манускрипт–Львів,
2008. – 524 с.

Красівський О.
Галичина у першій
чверті XX ст.
Проблема польсько-
українських
стосунків. – Львів,
2000. – 416 с.

Кугутяк М. Галичина:
сторінки історії. Нарис
суспільно-політичного
руху (XIX ст. –
1939 р.) – Івано-
Франківськ, 1993. –
204 с.

Лужницький Г.
Українська Церква між
Сходом і Заходом:
Нарис історії
Української Церкви. –
Львів: Свічадо, 2008. –
640 с.

Марчук В. Українська
Греко-Католицька
Церква. Історична
нарис /
Прикарпатський
університет

: чи логічна
контроверза?

Чи Йосифа Сліпого
правомірно
називати
патріархом?
Подвижництво
підпільної УГКЦ.

Чи логічно
Львівський собор
1946 р. називати
псевдособором?

Відродження
структур ГКЦ на
зламі 1990-х рр.;

Підготовка і захист
студентами есе на
церковно-релігійну
проблематику

(вимоги до
написання і
пропоновані тем
додаються)

	ім. В. Стефаніка. – Івано-Франківськ: Плай, 2001. – 164 с. Прикарпаття спадщина віків: пам'ятки природи, історії, культури, етнографії. Історико-культурологічне видання / Автор ідеї та головний редактор Микола Кугутяк. – Львів: Манускрипт-Львів, 2006. – 568 с			
6. Система оцінювання курсу				
Загальна система оцінювання курсу	Участь у практичних заняттях (6 занять по 5 балів кожне) – 30 балів Практичне завдання Написання есе (пропонуються нижче) – 20 балів Тестування по лекціях – 10 балів Підсумкове тестування – 40 балів			
Вимоги до написання есе	Методичні рекомендації для написання. Цікаво знати! <i>Крім рефератів, курсових робіт, іспитів і всього іншого, студенти стикаються з не менш складним для них завданням – написанням есе. Отже, що таке есе і як його написати? Якщо брати дослівно переклад з французької то воно перекладається як нарис, проба.</i> Написання творів – одне із найважчих завдань в університеті. Не кожному дано просто викладати свої думки, а особливо якщо мова йде про текст-міркування, де потрібно пред'явити всі аргументи і контраргументи і висловити свою думку, причому так, щоб усім було зрозуміло. Сучасний динамічний і багатовекторний час стимулює привнесення у практику навчання студентів нових форм і методів навчання, які у першу чергу спрямовані на активізацію навчально-пізнавальної діяльності, підвищення інтересу до предмета, розвиток творчого потенціалу особистостей і продуктивного, критичного їхнього мислення. Від традиційного реферату есе перейняло краще: визначення мети, завдання роботи, структурованість, послідовність викладення теоретичного обґрунтування та практичних аргументів, критерії оцінки роботи (певні шаблони-орієнтири) тощо. Застосування есе сприяє більш чіткому й грамотному формулюванню думок, допомагає розташовувати ці думки в логічній послідовності, припускає вільне володіння мовою термінів і понять, розкриває глибину й широту навчального матеріалу, вчить використати приклади, цитати, необхідні аргументи за відповідною темою. незважаючи на те, що есе це творча робота, воно має чітку			

структуру, єдину для всіх текстів. перевіряючи, як студент впорався із завданням, викладач неодмінно звертає увагу на наявність актуальності, гіпотези, тез та іншого, розташованих в певному порядку.

структура твору передбачає **висунення на початку певної тези**, а після її доказ аргументами у вигляді логічних викладок, цитат або викладу відповідних фактів.

есе складається з таких елементів:

- назва. вона повинна точно відображати суть написаного.
- план. складається з двох і більше складових. план есе може видаватися більш довільним та публіцистичним аніж у рефераті. після укладення плану відразу переходимо до тексту.
- вступ. тут необхідно обґрунтувати важливість розгляду обраних студентом питань, висунути головну гіпотезу. гіпотеза це якесь припущення, яке буде підтверджено або спростовано. якщо ви викладаєте думку певного вченого або групи людей, з якими не згодні, то така гіпотеза спростовується. а ось сформована самостійно ідея, як правило, повинна бути підтверджена. втім, ви можете показати, що ваше стара думка була помилковою.
- основна частина. самостійно написати структуру есе, якщо воно маленьке, нескладно.
- структура основної частини нагадує ланцюжок з кілець. спочатку висувається теза, потім пишуться кілька аргументів до неї. теза доведена, а значить, переходимо до наступного.

автор самостійно вирішує, скільки тез йому необхідно довести. кількість же тез не повинна бути менше трьох позицій. велика кількість перевантажує дослідження, а менша виглядає несерйозно для такої роботи.

тези обґрунтовуються:

1. особистим досвідом, історіями з життя інших людей, як близьких, так і з біографії знаменитостей.
2. явищами, які кожен може спостерігати.
3. фактами, переданими без спотворення, маніпуляцій.
4. цитатами відомих учених, політиків, письменників, творчих діячів.
5. історичними подіями, які доповнює аналіз їх суті, причин, наслідків.
6. витягами із законів, актуальних або застарілих.

всі докази плавно ведуть читача до доведенню або спростування гіпотези. тому важливо побудувати структуру есе в правильному логічному порядку.

- висновок. правила, як написати структуру есе, говорять про необхідність короткого підведення підсумків, де останній абзац присвячено тому таким чином ми довели висловлене раніше припущення. виносити висновок на окрему сторінку допустимо, якщо це текст великого обсягу. в іншому випадку досить почати

його з нового абзацу.

- список джерел. іноді есе містить посилання на цитати з книг, дані офіційних ресурсів. їх необхідно оформити як повноцінний список використаної літератури. на всі запозичені дані або цитування потрібно зробити посилання. для цього скористайтеся відповідним пунктом меню текстового редактора. джерела подаються по мірі їх появи або ж в алфавітному порядку. при використанні алфавітного порядку спочатку йдуть закони, потім праці вітчизняних авторів, розміщені за першими літерами прізвищ або заголовків, після – роботи іноземних вчених, далі – ресурси інтернету.
- додатки. структура есе не передбачає оформлення додатків. однак жорсткої заборони на їх наявність не існує. сюди виносяться матеріали, які допомагають краще зрозуміти суть викладених доказів.

Інструкція з методики роботи:

1. Сівши за есе з історії української культури, насамперед визначтеся з темою. Наступний етап у роботі – пошук інформації за темою. Намагайтеся вивчити її в найдрібніших подробицях, навіть, якщо спочатку вона здалася вам складною, ви зможете придумати план відповіді, а заодно запасетеся і фактичним матеріалом.
2. Потім знайдену інформацію необхідно впорядкувати. Складіть план міркувань, спираючись на причинно-наслідкові зв'язки між подіями, про які піде мова в вашому есе. Не нехуйте планом, як би нудно це не здавалося: сувора схема, залежно від якої буде згодом будуватися ваше есе, допоможе вам уникнути алогічності у творі. Як правило, за порушення логіки в міркуваннях досить часто викладачеві доводиться знижувати бали.
3. Перед тим як приступити до написання есе, продумайте також аргументи і контраргументи – «за» і «проти», висловлюючись простіше. Продумайте їх заздалегідь, тому що пізніше у вас не буде часу «зісковзувати» на розлогі міркування. Випишіть їх в стовпчик і коротко, у вигляді тез, а після, на папері, «обшийте» ці сухі аргументи «мереживом» свого красномовства. Але не забувайте: стислість сестра таланту, уникайте «води».
4. План і список тез готові, ідеї в голові вже сформувалися, можна діставати листок і писати. Коли візьметесь за основний текст есе, віддавайте перевагу науково-публіцистичному стилю мовлення. Головне – не «скочуйтеся» на розмовний стиль, як би вам не хотілося висловлюватися простіше, як у повсякденному житті. Це відразу зменшить ваші досягнення під час перевірки.
5. Наприкінці есе не забудьте подати чіткий, лаконічний висновок. Відсутність висновку є значною помилкою, часом це одна з найважливіших частин в творі. Отже, виклавши всі аргументи pro et contra, не забудьте зробити з усіх своїх міркувань гідний висновок. І не забудьте додати власну думку на основі історичної ситуації, саме це й потрібно від автора есе. Обов'язково зв'яжіть її з фактичним змістом твору.
6. Обсяг есе має складати 4-5 сторінок. Наприкінці обов'язковим є наведення списку використаних джерел та літератури, а також вказівок на використані інтернет-ресурси.

Як підготувати й написати текст есе?

Якість будь-якого есе залежить від трьох взаємозалежних складників, таких як:

- вихідний матеріал, що буде використаний (конспекти прочитаної літератури, лекцій, запису результатів дискусій, власні міркування й накопичений досвід з даної проблеми);
- якість обробки наявного вихідного матеріалу (його організація, аргументація та докази);
- аргументація (наскільки точно вона співвідноситься з піднятими в есе проблемами).

Процес написання есе можна розбити на кілька стадій: **обмірковування – планування – написання – перевірка – виправлення.**

Планування – визначення мети, основних ідей, джерел інформації, термінів закінчення й подання роботи. Мета повинна визначати дії. Ідеї, як і мета, можуть бути конкретними й загальними, більше абстрактними. Думки, почуття, погляди й подання можуть бути виражені у формі аналогій, асоціацій, припущень, міркувань, суджень, аргументів, доводів тощо.

Джерела. Тема есе підкаже, де шукати потрібний матеріал. Звичайно користуються бібліотекою, Інтернет-ресурсами, словниками, довідниками. Перегляд означає редагування тексту з орієнтацією на якість і ефективність. Якість тексту складається із чотирьох основних компонентів: ясності думки, виразності, грамотності й коректності. Необхідно чітко та ясно формулювати ідеї, які хочете виразити, інакше вам не вдасться донести ці ідеї й відомості до читачів.

Виразність – це доступність тексту для розуміння. Легше всього її можна досягти, користуючись логічно й послідовно ретельно обраними словами, фразами й взаємозалежними абзацами, що розкривають тему.

Грамотність відбиває дотримання норм граматики й правопису. Якщо в чомусь сумніваєтеся, загляньте в підручник, словник або посібник зі стилістики або дайте прочитати написане людині, чия манера писати вам подобається.

Коректність – це манера письма. Писати треба полемічно, але чемно.

Перевірка есе. Велике значення має перевірка першої версії есе. При складанні чернетки головне завдання студента – напрацювати аргументацію, вдосконалити основні думки та розташувати їх в логічній послідовності, супроводжуючи ілюстративним та додатковим матеріалом.

При перевірці, перш за все, студент звертає увагу на «силу», спроможність власної аргументації:

- Чи переконливо це?

– Чи достатньо використано дані?

– Чи ефективно вони використані?

Наступний крок студента: перевірка граматики, орфографії, пунктуації тощо; самооцінка відповідності окремих розділів заголовкам, підзаголовкам, послідовності тощо.

Тематика есе для студентів:

1. Андрей Шептицький у ракурсі критики польських істориків і політикуму
2. Релігія як інструмент впливу Росії на українську державу
3. Українська православна церква – «Церква-мати» у відношенні до російської?
4. «Light» версія сучасного християнства: міт чи реальність?
5. Підпільна УГКЦ – приклад для наслідування сучасної церкви?
6. Митрополит Петро Могила і ренесанс українського православ'я.
7. «Псевдособор» 1946 р. – вияв сили чи слабкості українського греко-католицизму?
8. Український протестантизм і приклад для наслідування
9. Відродження Сталіним Російської православної церкви у добу німецько-радянської війни: «крок назад – два кроки вперед»?
10. Українська автокефальна церква 1920-х рр. – продукт національного відродження! ...?
11. Суперечності між поляками і українцями = суперечності з-поміж католиками і греко-католиками
12. Спротив КДБ відродженню УГКЦ кінця 1980-х – поч. 1990-х рр. ...?
13. Релігійна складова «русского мира» найзнаковіша! ...?
14. Українське козацтво у захисті інтересів православ'я чи українського православ'я?
15. У сучасних умовах європейське суспільство переживає глибоку релігійно-світоглядну кризу!...?
16. Сучасне суспільство значною мірою недооцінює язичницькі досягнення людства.
17. На зламі 1980-х і 1990-х рр. УГКЦ йшла у фарватері національного відродження в Україні
18. Римо-католицька Церква значно модерніша ніж Греко-католицька і Православна.
19. Із усіх українських регіонів найвищий рівень релігійності простежується у Галичині.
20. Складно уявити національне відродження XIX ст. без греко-католицького священика.
21. Папа Франциск модернізує Церкву. Можливості чи загрози?

	22. Людство нині живе по принципу «Бог створив людину але не втручається у її повсякдення» ! ..? 23. Масонство нині вже не представляє загрози для Церкви. 24. У усіх пап ХХ ст. найзнаковішою фігурою був папа Іван 23 (Анджело Джузеппе Ронкаллі) 25. Середньовіччя, як історична епоха, найглибше берегло традиції християнства. 26. Велика Французька Революція (1789–1799) стала викликом для Церкви. 27. Факт переслідування Церквою винахідників XV – XVI ст. свідчить що Церква може помилятися критикуючи гей-спільноти у ХХІ ст. 28. Російська православна церква у сучасних умовах продовжує цезаропапічні традиції. 29. Як бути з УПЦ МП на сучасному етапі: ліквідувати чи оновити? 30. Києво-Печерська лавра: політичні рішення – зневага до тисячолітньої традиції, бо релігія – поза політикою. 31. Майбутнє Почаївської лаври православне чи греко-католицьке? 32. Загроза Woke культури для релігійно-церковної традиції надумана?
Вимоги до письмової роботи	Критерії оцінювання есе: 17-20 балів (відмінно) – завдання виконано в повному обсязі: чітко визначена тема, мета заняття, підібраний матеріал, обрано та відповідно адаптовано (до теми та мети) фактаж есе. Цілковита відповідність методичним рекомендаціям. Самостійність викладу. Простежується певний свій стиль при написанні. Чітка структурованість інформації. Оформлена письмово робота. Вчасно здана. 13-16 балів (добре) – завдання виконано в повному обсязі: чітко визначена тема, мета заняття, підібраний належний матеріал, обрано та відповідно адаптовано (до теми та мети) фактаж. Певна реферативність розкриття. Острах здійснювати власні інтерпретації. Невисокий рівень екстраполятивності (автор не скористався можливістю проводити паралелі з нашим часом, із розвитком постмодерної науки). Можливі певні недоліки структурованості. Спроба самостійності викладу. Можливі неточності у підборі та адаптації фактажу. Оформлена чітко письмово робота. Не зовсім вчасно здана робота. 9-12 балів (задовільно) – завдання виконано не в повному обсязі, прослідковуються істотні помилки у формулюванні теми, мети, відсутність потрібного фактажу, інформація значною мірою не структурована. Певна реферативність розкриття. Острах здійснювати власні інтерпретації. Невисокий рівень екстраполятивності (автор не скористався можливістю проводити паралелі з нашим часом, із розвитком постмодерної науки). Суперечливий зображально-подієвий ряд (якщо говорити про есе як твір). Наявність низки орфографічних огріхів. Мало сентенцій «від себе». Слабка ерудованість автора. Книжність фраз. Робота оформлена частково. Не вчасно здана. 5-8 бали (незадовільно) – Письмова робота відсутня або є лише її фрагмент, не вчасно здана. Не визначено тему, мету, завдання не структуроване. Запозичений матеріал. Наявність орфографічних огріхів. 1-4 бали (незадовільно) – завдання не виконано, складається з окремих малозмістовних тез, які за своїм змістом не відображають суті

	завдання. 0 балів – завдання відсутнє.
Семінарські заняття	Критерії поточного оцінювання здійснюються за 5-бальною шкалою і відповідають загальним рекомендаціям щодо оцінювання при підсумковому контролю. «Відмінно» (5) 5 балів – тему засвоєно повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з матеріалом сформовані. У відповідях студента чітко простежується вміння аналізувати, диференціювати, узагальнювати інформацію, оцінювати факти, події, оцінювати факти, події та прогнозувати очікувані результати від прийнятих рішень. Студент опирається у знаннях не тільки на лекційний матеріал та навчальні посібники, але й оперує матеріалом сучасних наукових досліджень. «Добре» (4) 4 бали – тема засвоєна повністю, без прогалин. Сформовані вміння аналізувати, систематизувати, узагальнювати інформацію. Дано правильну відповідь на всі питання, можливі незначні неточності. Відповідь може носити переважно репродуктивний характер, немає цілісності у сприйнятті матеріалу, існують неточності у трактуванні понятійного апарату. «Задовільно» (3) 3 бали – існують прогалини у знаннях. Відповіді неповні, не чіткі, простежується невміння інтегрувати матеріал. Студент не дає відповіді на всі питання плану семінару. «Незадовільно» (2) 0 балів – основні питання теми засвоєні мінімально, або ж не засвоєні, відсутність вміння аналізувати, систематизувати, узагальнювати інформацію, мінімальний рівень репродуктивних знань, нема відповідей на допоміжні Критерії оцінювання підсумкового тестування Підсумковий тест складається із 20 тестових запитань кожне із яких

	оцінюється у 1 бал. Набрана студентом кількість балів за підсумковий тест залежить від кількості правильних відповідей.
Умови допуску до підсумкового контролю	Екзамен виставляється студенту за умови здачі практичного завдання (есе), тестувань по лекціях, наявності оцінок за семінарські заняття, за участь у практичних заняттях та виконання підсумкового тесту. Заліком є сума балів набраних студентом протягом семестру за усі види роботи: усні оцінки (робота на семінарах), виконання практичного завдання, тестування по лекціях, підсумковий тест.
7. Політика курсу	
Викладання курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності. Студент виконує завдання, які зазначено у програмі (силабусі) вчасно. Всі завдання курсу повинні бути виконаними незважаючи на причину відсутності студента на занятті. За невчасно здане завдання знижується бал. Відсутність студента на занятті передбачає неотримання ним балів за усну відповідь чи роботу на практичних заняттях. Студент який пропустив 60% і більше занять без поважних причин не допускається до заліку.	
8. Рекомендована література	
1. Бенедикт ХУІ Бог і світ. Таїнства християнської віри. Місіонер, 2009. 416 с. 2. Старець Паїсій Афонський. Слова. С болю и любовью о современном человеке. К., 2008. – 374 с. 2. Єгрешій О. Місце греко-католицького духовенства у бойкоті перепису населення 1921 р. у Галичині. Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. 2018. № 31. С. 176–184. URL: https://journals.pnu.edu.ua/index.php/istgal/issue/view/1678 3. Єгрешій О.І. Репресивна політика польської влади щодо отця Володимира Стернюка-старшого на початку 1920-х рр.: спроба історичної реконструкції. Науковий щорічник «Історія релігій в Україні». Львівський музей історії релігії. Львів: «Логос», 2019. Вип. 29. С. 150–158. URL: http://www.religio.org.ua/index.php/religio/issue/view/17 4. Єгрешій О. Виступ польського посла Броніслава Войцеховського проти митрополита Андрея Шептицького 1938 р.: зміст та громадський резонанс. Василь Стефаник, Іван Франко, Андрей Шептицький у контексті культурно-просвітницьких процесів кінця ХІХ–ХХ століть: колективна монографія / упорядкування та наукове редагування: Наталя Мочернюк, Олександр Солецький. Івано-Франківськ : ВГЦ «Просвіта», 2020. С. 74–83. URL: http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/7937?locale=uk 5. Єгрешій О., Дрогомирецька Л. Визначення правового статусу Грекокатолицької церкви у польській державі (1919–1925 рр.). Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис «Галичина». 2020. Ч. 33. С. 159–167. URL: https://journals.pnu.edu.ua/index.php/istgal/issue/view/249 6. Йосиф Рацінгер Цінності в часи перемін. Долання майбутніх викликів. – Львів: Місіонер, 2006. 168 с. 7. Йосиф Рацінгер Сіль землі: Християнство й католицька Церква в ХХІ столітті. Львів: Місіонер. 2007. 282 с.	

8. Ришка Чеслав. Фатіма: З'яви останніх часів. – Львів: Добра книжка, 2007
9. Крістоф Шенборн Мета чи випадок? Створення світу й еволюція з точки зору розсудливої віри. Львів: Місіонер, 2008. 140 с.
10. Полонська-Василенко Н. Історичні підвалини УАПЦ. Рим: PP. Basiliani. 1964. 124 с.
11. Преловська І. Джерела з історії Української автокефальної православної церкви 1917-1939 рр.: збереженість, класифікація, актуалізація та інформаційний потенціал. Київ, 2015. 555 с.
12. Полонська-Василенко Н. Історичні підвалини УАПЦ. Рим: PP. Basiliani. 1964. 124 с.
13. Yehrechii O., Deliatynskyi R. The repressive policies of the polish authorities against the Greek Catholic Clergy in 1919: methods and features. East European Historical Bulletin. 2020. Issue 15. S. 117–127. URL: <http://eehb.dspu.edu.ua/issue/view/12407>.

Викладач

Єгрешій О.І.